

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бенько І.Д., Сисюк С.В. Організація обліку фінансового забезпечення закладів освіти. Науковий вісник Херсонського державного ун-ту. Серія «Економічні науки». 2015. Вип. 11. Ч. 4. С. 147–150.
2. Бенько І.Д. Оцінка ефективності системи управління запасами медичних установ: українська та світова практика. Інноваційна економіка. 2013. С. 200–203.
3. Бенько І.Д., Сисюк С.В. Аналіз запасів медичних установ. Сталий розвиток економіки. 2013. Вип. 1. С. 267–270.
4. Бенько І.Д. Методика аналізу розрахунків у медичних установах. Економічний аналіз. 2010. Вип. 5. С. 53–55.
5. Дорошенко О.О. Трансформація об'єктів бухгалтерського обліку в бюджетних установах у контексті модернізації обліку в державному секторі. Бізнес Інформ. 2013. № 2. С. 209–211.
6. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2016. 360 с.
7. Марценяк Н.О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи. Науковий вісник БДФА. 2010. № 4. С. 35–37.
8. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору: (IPSAS). URL: www.minfin.gov.ua/www.ifac.org.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF THE TRANSFER PRICING IN TRADE

У статті розглянуто організацію обліку трансфертного ціноутворення на підприємствах торгівлі. Визначено процес, завдання, суб'єкти та об'єкти такої організації на підприємстві. Виокремлено методичний, технічний та організаційний аспекти обліку трансфертного ціноутворення. Розглянуто структуру Положення про облік контрольованих операцій.

Ключові слова: організація обліку, трансфертне ціноутворення, облікова політика, контрольована операція.

В статье рассмотрена организация учета трансфертного ценообразования на предприятиях торговли. Определены процесс, задачи, субъекты и объекты такой организации на предприятии. Выделены мето-

дический, технический и организационный аспекты учета трансфертного ценообразования. Рассмотрена структура Положения об учете контролируемых операций.

Ключевые слова: организация учета, трансфертное ценообразование, учетная политика, контролируемая операция.

The article discusses the organization of accounting of the transfer pricing in trade. The process, tasks, subjects and objects of such an organization are defined at the enterprise. The article singled out a methodical, technical and organizational aspect of accounting transfer pricing. The structure of the Regulation on the accounting of controlled operations is considered.

Key words: organization of accounting, transfer pricing, accounting policy, controlled operation.

УДК 657.1

Карпенко І.В.

аспірант кафедри обліку та оподаткування
Київський національний торговельно-економічний університет

Постановка проблеми. Дані бухгалтерського обліку є основою інформаційного забезпечення будь-якого підприємства. Для прийняття управлінським персоналом рішень та ефективного виконання своїх функцій на підприємстві необхідна раціональна організація бухгалтерського обліку. Облікова система має бути організована з урахуванням особливостей діяльності кожного конкретного суб'єкта господарювання.

У зв'язку зі змінами в Податковому кодексі України та необхідністю звітування про здійснення операцій із трансфертними цінами актуальним є теоретичні та практичні дослідження організації бухгалтерського обліку трансфертного ціноутворення, формування облікової політики щодо контрольованих операцій на підприємствах торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробленню питань організації бухгалтерського обліку діяльності підприємств та формування

облікової політики присвячено праці Т.В. Барановської, Ф.Ф. Бутинця, П.Є. Житнього, С.В. Івахненкова, В.В. Сопко, П.Л. Сук, В.М. Жук, О.А. Лаговської, Л.П. Нищенко, М.В. Корягіна, С.М. Міщенко, М.Т. Щирби, М.С. Пушкар та ін. Проте питання щодо організації бухгалтерського обліку трансфертного ціноутворення на підприємствах торгівлі залишається малодослідженим. Це свідчить про актуальність теми, а отже, зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження ключових аспектів організації обліку трансфертного ціноутворення та формування облікової політики щодо контрольованих операцій на підприємствах торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для ефективного управління системою трансфертного ціноутворення на підприємстві необхідно налагодити процес виявлення, вимірювання,

реєстрації та відображення на відповідних рахунках, реєстрах бухгалтерського обліку господарських операцій із застосуванням трансфертних цін. Організація обліку трансфертного ціноутворення є важливим питанням, оскільки така організація повинна відповідати чинному законодавству щодо регулювання взаємовідносин між суб'єктами трансфертного ціноутворення, забезпечити адаптацію обліку до сучасних умов та врахувати всі потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів в інформації.

Визначенню сутності поняття «організація обліку» і його відповідному формулюванню присвячено дослідження багатьох науковців. Хоча розглянуті визначення характеризують спільну мету та результат організації бухгалтерського обліку, але підходи окремих дослідників до визна-

чення цього поняття розрізняються формулюванням поняття та його основних складників.

Так, окрема група вчених розглядає організацію обліку як систему [1; 2; 11, с. 65; 15, с. 117]. У роботах В.В. Сопко організація обліку сформульована як «система методів, способів та заходів, які забезпечують оптимальне функціонування такого обліку та подальший його розвиток» [1]; Н.Л. Правдюк стверджує, що «процес організації передбачає цілеспрямоване створення, постійне впорядкування та вдосконалення системи обліку на підприємстві для її відповідності потребам управління».

Інша група науковців формує поняття «організація обліку» як комплекс дій, сукупність заходів, способів і методів [3; 12; 14, с. 6; 16]. Прикладом такого підходу можна вважати визначення

Таблиця 1

Визначення поняття «організація обліку»

Підхід до визначення сутності організації обліку	Автори	Визначення поняття «організація обліку»
Організація обліку як система	В.В. Сопко [1]	Організація обліку – це система методів, способів та заходів, які забезпечують оптимальне функціонування такого обліку та подальший його розвиток
	С.В. Івахненко [2]	Організація обліку – це сукупність зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання та підвищення рівня її організованості
	Н.Л. Правдюк [15, с. 117]	Процес організації передбачає цілеспрямоване створення, постійне впорядкування та вдосконалення системи обліку на підприємстві для її відповідності потребам управління
	А.Н. Кашаєв [11, с. 65]	Організація бухгалтерського обліку – це сукупність елементів облікового процесу в їх статичному і динамічному стані, які забезпечують найбільш активну дію на процеси виконання плану, а також збереження виробничих ресурсів і дотримання режиму економії
Організація обліку як комплекс дій, сукупність заходів, способів і методів	П.Л. Сук [3]	Організація обліку – це комплекс заходів, спрямованих на створення раціональної системи бухгалтерського обліку та ведення його відповідно до діючих вимог і завдань
	В.С. Лень [14, с. 6]	Організація бухгалтерського обліку – це сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання і підвищення її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу
	В.О. Іваненко [16]	Організація обліку – це сукупність засобів, способів і методів упорядкування та оптимізації системи бухгалтерського обліку
	В.М. Пархоменко [12]	Організація обліку – це система дій, необхідних для побудови облікового процесу для отримання інформації про господарські процеси, їх групування залежно від економічного значення та реєстрація у відповідних реєстрах, здійснення контролю над раціональним використанням виробничих ресурсів
Організація обліку як діяльність керівного та управлінського персоналу щодо забезпечення облікових процесів	Ю.Я. Лузан, М.Г. Михайлов, В.М. Жук [4]	Організація обліку – це комплекс заходів керівника, спрямованих на забезпечення збору, реєстрації та узагальнення фактів господарської діяльності з метою отримання достовірної інформації для прийняття управлінських рішень
	Ф.Ф. Бутинець [5]	Організація обліку являє собою цілеспрямовану діяльність керівників підприємства зі створення, постійного впорядкування й удосконалення системи бухгалтерського обліку для забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів
	В.А. Кулик [13]	Умовно можна виділити два взаємопов'язані аспекти організації бухгалтерського обліку: організація праці облікового апарату та організація процесу ведення обліку та складання звітності

Джерело: узагальнено автором

В.М. Пархоменко: «Організація обліку – це система дій, необхідних для побудови облікового процесу з метою отримання інформації про господарські процеси, їх групування залежно від економічного значення та реєстрація у відповідних реєстрах, здійснення контролю над раціональним використанням виробничих ресурсів [12].

Такі автори, як Ф.Ф. Бутинець [13], Ю.Я. Лузан, М.Г. Михайлов, В.М. Жук [4], розкривають поняття організації обліку на підприємстві, вказуючи на діяльність керівного та управлінського персоналу щодо забезпечення облікових процесів як основи організації обліку на підприємстві. Прикладом такого підходу є визначення цього поняття Ф.Ф. Бутицем: «Організація обліку являє собою цілеспрямовану діяльність керівників підприємства зі створення, постійного впорядкування й удосконалення системи бухгалтерського обліку для забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів» [5]. В. Кулик виділяє два взаємопов'язані аспекти організації бухгалтерського обліку: організацію праці облікового апарату та організацію процесу ведення обліку та складання звітності [13].

Аналізуючи згруповані підходи до тлумачення даного поняття, приходимо до висновку, що в основу організації бухгалтерського обліку покладено системний підхід. Але ця система не може існувати без взаємозв'язків між окремими її складниками, що забезпечується шляхом здійснення комплексу заходів та дій керівного та управлінського персоналу підприємства.

Незважаючи на те що в працях розглянутих науковців знайшли відображення різні аспекти організації обліку, дослідження щодо організації обліку трансфертного ціноутворення не проводилися. На базі визначення поняття «організація бухгалтерського обліку» може бути розглянута сутність організації обліку трансфертного ціноутворення, яка є частиною організації бухгалтерського обліку на підприємстві. На нашу думку, під організацією обліку трансфертного ціноутворення як складового елементу організації бухгалтерського обліку слід розуміти процес формування системи інформації щодо господарських операцій із застосуванням трансфертних цін, яка забезпечує потреби в інформації зовнішніх та внутрішніх користувачів. Значний вплив на організаційну побудову бухгалтерського обліку трансфертного ціноутворення має поєднання інформації фінансового, управлінського та інших видів обліку, встановлення чітких меж та завдань між ними.

Під час організації обліку трансфертного ціноутворення необхідно врахувати положення таких нормативно-правових документів: ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», вимоги П(С)БО та інші нормативні документи щодо регулювання бухгалтерського обліку; ст.

39 ПКУ «Трансфертне ціноутворення» та інші нормативно-правові акти щодо регулювання трансфертного ціноутворення в Україні; доцільно також використовувати Настанови ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб, які є основним методологічним документом із питань трансфертного ціноутворення.

В українському законодавстві відсутні будь-які рекомендації щодо організації обліку трансфертного ціноутворення, тому кожне підприємство має можливість організувати бухгалтерський облік у цій частині на власний розсуд та відповідно до своїх потреб.

У процесі дослідження виявлено, що серед учених та дослідників немає різких суперечностей щодо виділення основних завдань організації обліку. Критичний огляд завдань організації обліку дав змогу визначити перелік основних завдань організації обліку трансфертного ціноутворення на підприємстві торгівлі. На нашу думку, до цього переліку доцільно включити такі завдання:

- своєчасне, повне, достовірне, безперервне відображення всіх фактів та умов здійснення господарських операцій між пов'язаними особами [11; 14; 5];

- обробка даних про операції з трансфертними цінами за допомогою відповідних процедур, прийомів та способів відповідно до вхідної інформації [1; 6; 17; 14; 5];

- правильне та повне документальне оформлення та своєчасне відображення інформації щодо трансфертного ціноутворення в облікових реєстрах [1; 14; 5];

- складання на основі отриманого масиву інформації фінансової та податкової звітності, формування пакету документації щодо трансфертного ціноутворення [14; 5].

Крім того, ми пропонуємо доповнити цей узагальнений перелік завданнями саме щодо організації обліку трансфертного ціноутворення, пов'язаними з раніше визначеними результатами дослідження:

- безперервний моніторинг та виокремлення контрольованих операцій із загального масиву господарських операцій на підприємстві;

- розподіл об'єктів обліку за класифікаційними ознаками та за необхідності визначення окремих процедур обліку для кожної групи.

Для дослідження організації обліку трансфертного ціноутворення необхідно визначити процес такої організації на підприємстві, він складається з таких етапів:

- 1) визначення завдань організації обліку трансфертного ціноутворення;

- 2) визначення об'єктів та суб'єктів такого обліку;

- 3) розподіл об'єктів обліку за класифікаційними ознаками та за необхідності визначення окремих процедур обліку для кожної групи;

Результати анкетування групи підприємств торгівлі в Україні

Запитання анкетування	ТОВ «ВЕЛЬТОН-УКРАЇНА»	ПАТ «РК «ЄВРОТЕК»	ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ»	ДП «ВАЙЛЛАНТ ГРУПА УКРАЇНА»	ДП «ФАБЕРЛІК-УКРАЇНА»	ТОВ «ГРАНДЛАЙТ»	ТОВ «МІРО ТРАСТ ГРЕЙН»	ТОВ «ПРОФ-ІНВЕСТГРОУП»	ТОВ «З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ «СКАНІЯ УКРАЇНА»	ТОВ «УГУР УКРАЇНА»	ПУАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	ТОВ «ЮНІВЕРСАЛ ФІШ КОМПАНІ»	ТОВ «ЕНГЕЛЬХАРТ СТП (УКРАЇНА)»
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Чи здійснює підприємство господарські операції з пов'язаними особами?	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Чи використовує суб'єкт господарювання послуги (консультації) сторонніх організацій для ведення обліку трансфертного ціноутворення?													
так, на постійній основі	+			+		+	+	-					+
так, для перевірки ведення обліку ТЦУ на підприємстві		+	+		+			-	+	+	+		+
так, для прийняття управлінських рішень				+				-	+		+		
ні								-					
3. Які регламентовані документи розроблені суб'єктом господарювання щодо організації обліку операцій із трансфертними цінами?													
Положення про облік контрольованих операцій				+	+		-		+				
Положення про трансфертне ціноутворення на підприємстві							-						
Порядок збору інформації про ціноутворення з пов'язаними особами							-						
Розроблений розділ (пункти) в обліковій політиці підприємства	+	+	+			+	-	+	+	+		+	+
4. Чи ведеться перелік пов'язаних осіб на підприємстві?													
Так, чітко за критеріями, встановленими в ПКУ			+	+	+	+				+	+	+	
Так, за критеріями, розробленими підприємством													
Так, за критеріями, розробленими підприємством та згідно з ПКУ													
ні	+	+					+	+	+				+
5. Для обліку інформації по операціях із трансфертними цінами використовуються такі програми:													
1С:Підприємство	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
SAP					+						+		
Microsoft Excel	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6. За якими стандартами ведеться облік на підприємстві?													
П(С)БО	+		+	+		+	+		+	+			
МСФО					+						+	+	
Паралельний облік за двома стандартами одночасно		+						+					+

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
7. Чи здійснюються на підприємстві контрольовані операції?	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
8. Чи здійснюється окремо управлінський облік операцій із трансфертними цінами?	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+
9. Хто проводить планування процесів, пов'язаних із трансфертним ціноутворенням на підприємстві?													
Фінансовий відділ		+	+		+	+		+		+	+	+	
Бухгалтерська служба		+	+			+	+	+		+	+	+	
Плановий відділ											+	+	
Відділ маркетингу													
Власники підприємства					+								
Головна компанія або компанія, яка визначена керуючою	+			+					+				
10. Хто має повноваження прийняття остаточного рішення про ціну в операціях між пов'язаними особами в групі?													
Керівник фінансовий відділ		+	+			+					+	+	
Керівник бухгалтерської служби		+	+							+			
Керівник планового відділу											+		
Керівник підприємства					+	+	+	+		+	+	+	+
Власники підприємства					+							+	
Головна компанія або компанія, яка визначена керуючою	+			+					+				+

Джерело: створено автором

4) методична організація бухгалтерського обліку операцій із трансфертними цінами, а саме вибір системи певних способів та прийомів, в основі яких буде здійснюватися документування, інвентаризація, використання синтетичних та аналітичних рахунків, застосування методу подвійного запису, формування звітності та документації щодо трансфертного ціноутворення;

5) технічна організація бухгалтерського обліку, яка полягає у виборі форм ведення обліку, програмного забезпечення та встановленні порядку здійснення відповідних записів даних;

6) організація роботи персоналу підприємства, налаштування взаємозв'язку та співпраці всіх відділів у частині обліку операцій із трансфертними цінами;

7) налаштування через затвердження внутрішніх положень та інструкцій документообігу з питань трансфертного ціноутворення.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» встановлено, що відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але

не менше трьох років, несе власник підприємства [6]. Проте організацією бухгалтерського обліку на підприємстві повинен займатися не тільки керівник підприємства, а й головний бухгалтер, тому суб'єктами в організації обліку трансфертного ціноутворення виступають керівники підприємства: директор та головний бухгалтер. Об'єктами організації обліку в даному разі є трансфертна ціна та будь-яка господарська операція із застосуванням такої ціни.

Результати анкетування групи підприємств торгівлі в Україні, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, щодо організації обліку трансфертного ціноутворення наведено в табл. 2.

Результати опитування, наведені в табл. 2, дають можливість визначити особливості організації обліку трансфертного ціноутворення на підприємствах торгівлі:

– у зв'язку зі складністю обліку операцій із трансфертними цінами та значним обсягом штрафних санкцій у сфері звітування щодо контрольованих операцій переважна частина підприємств використовує послуги (консультації) сторонніх організацій для ведення обліку та прийняття управлінських рішень щодо трансфертного ціноутворення;

- на підприємствах для ведення переліку пов'язаних осіб застосовуються критерії, які встановлені ПКУ;
- для обліку інформації по операціях із трансфертними цінами не використовуються спеціально розроблені програми;
- переважна частина підприємств застосує окремо управлінський облік операцій із трансфертними цінами;
- планування процесів, пов'язаних із трансфертним ціноутворенням на підприємствах торгівлі, здійснює бухгалтерська служба та фінансовий відділ, остаточне рішення про рівень трансфертних цін на підприємстві приймає керівництво (керівник фінансового відділу, керівник чи власник підприємства).

Одним із важливих питань організації обліку трансфертного ціноутворення на підприємстві є формування облікової політики в частині операцій із трансфертними цінами. Від рівня сформованої облікової політики багато в чому залежить ефективність управління трансфертним ціноутворенням на підприємстві. Згідно з П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Облікова політика підприємства відображається в Наказі про облікову політику.

З результатів анкетування (табл. 2) можна зробити висновки, що на підприємствах торгівлі в Україні організація обліку трансфертного ціноутво-

Таблиця 3

Структура Положення про облік контрольованих операцій

№	Розділ	Елементи розділу
1.	Загальні положення	завдання обліку контрольованих операцій
		Законодавство, на основі якого розробляється облік
		інформація про осіб, які беруть участь у формуванні обліку, та їх обов'язки
2.	Організаційно-технічні положення	визначення поняття «пов'язані особи», затвердження критеріїв пов'язаності, що застосовуються на підприємстві
		перелік типових господарських операцій, що можуть бути контрольованими
		засади визначення операцій контрольованими
		затвердження обсягу річного доходу на підприємстві для визнання операцій контрольованими
		затвердження обсягу господарських операцій із кожним контрагентом для визнання операцій контрольованими
		встановлення переліку рахунків для обліку контрольованих операцій
		внесення до робочого плану рахунків відповідних аналітичних рахунків щодо обліку контрольованих операцій
		розроблення підприємством форм первинних документів, реєстрів, звітності щодо обліку контрольованих операцій
		графік документообігу щодо обліку контрольованих операцій
		порядок застосування переліку держав із низькоподаткових юрисдикцій, затвердженого Кабміном
		затвердження методів формування трансфертної ціни в контрольованих операціях
		порядок застосування принципу «витагнутої руки» під час формування податкової звітності
		програмне забезпечення для обліку, управління та аналізу контрольованих операцій
		порядок збереження документів, пов'язаних зі здійсненням контрольованих операцій
3.	Методичні положення	методика виявлення контрольованих операцій на підприємстві
		методика розрахунку річного доходу для визнання операцій контрольованими
		методика розрахунку обсягу господарських операцій із кожним контрагентом для визнання операцій контрольованими
		методика застосування методів формування трансфертної ціни
		методика визначення відповідності ціни принципу «витагнутої руки»
		методика відображення інформації про здійснення контрольованих операцій на рахунках бухгалтерського обліку
		методика складання Звіту про контрольовані операції
4.	Інше	взаємодія з іншими внутрішніми документами підприємства
5.	Додатки	додатки, що містять і більш детально розкривають положення, наведені в попередніх розділах (наприклад, бланки первинних документів, форм внутрішньої звітності, графіки документообігу, переліки інформації тощо)

Джерело: створено автором

рення документально оформлюється шляхом розроблення пунктів (розділу) в Наказі про облікову політику, на деяких підприємствах розробляється Положення про облік контрольованих операцій, що пов'язано з актуальністю обліку таких операцій та звітуванням за їх здійсненням у контролюючі органи.

На нашу думку, на підприємстві, що здійснює господарські операції з пов'язаними особами, потрібно формувати окремий розділ у Наказі про облікову політику щодо обліку контрольованих операцій, або на підприємстві може бути розроблено окремо Положення про облік контрольованих операцій. Орієнтовну структуру та інформацію, яка повинна бути сформована в такому Положенні, наведено в табл. 3.

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

– організація обліку трансфертного ціноутворення є частиною організації бухгалтерського обліку на підприємстві, полягає у побудові та реалізації такої системи інформації в частині господарських операцій із застосуванням трансфертних цін, яка забезпечує потреби в інформації зовнішніх та внутрішніх користувачів;

– для побудови організації обліку трансфертного ціноутворення необхідно визначити завдання, суб'єктів та об'єкти цього процесу, за необхідності розподілити об'єкти обліку за класифікаційними ознаками та визначити окремі процедури обліку для кожної групи;

– виокремити методичні, технічні та організаційні аспекти обліку трансфертного ціноутворення на підприємстві;

– одним із важливих питань організації обліку трансфертного ціноутворення на підприємстві є формування облікової політики щодо контрольованих операцій чи Положення про облік контрольованих операцій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/130/35/1/0/>.
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб.; 4-е вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 343 с.

3. Сук П.Л. Предмет і метод організації обліку. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2006. № 24 (177). С. 49–50.

4. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах України / За ред. Ю.Я. Лузана, М.Г. Михайлова, В.М. Жука. Облік і фінанси АПК. 2005. № 2. С. 106–187.

5. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

7. Корягін М.В., Куцик П.О. Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку: монографія. Львів: ЛКА, 2015. 239 с.

8. Житний П.Є. Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. К., 2009. 190 с.

9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

10. Настанови Організації економічного співробітництва та розвитку щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб від 22.07.2010. URL: <http://minrd.gov.ua/data/material/000/021/80820/0.pdf>.

11. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета. М.: Финансы и статистика, 1991. 400 с.

12. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік, внутрішній контроль і економічний аналіз витрат на поліпшення якості продукції: проблеми теорії та методології: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 560 с.

13. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. С. 373.

14. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. / За ред. В.С. Леня. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

15. Правдюк Н.Л. Особливості організації фінансового обліку в сільськогосподарських підприємствах. Облік і фінанси АПК. 2005. № 12. С. 115–120.

16. Іваненко В.О., Мейш А.В. Особливості організації бухгалтерського обліку фінансових результатів на торговельних підприємствах. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». 2013. № 1. С. 75–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2013_1_17.

17. Легенчук С.Ф. Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 652 с.